Nyugdíjjárulék levonása a jutalomból

JOGI TANÁCSOK

F. I. olvasónk költségvetésben gazdálkodó szervnél dolgozik. Nemrég jutalomban részesült, melynek összegét azonban hozzáadták az arra a hónapra kifizetett munkabérhez és az együttes összegből vonták le a progressziv nyugdíjjárulékot. Amikor érdeklődött, hogy miért számították egybe a jutalom összegét a munkabérével, közölték, hogy az idevonatkozó rendelkezések szerint a jutalom összegét a dolgozó által fizetendő progressziv nyugdíjjárulék kulcsának megállapításánál hozzá kell számítani a tárgyhóban kifizetett munkabér és egyéb juttatások összegéhez. Kéri: tájékoztassuk a rendelkezésről és arról, hogy a kapott válasz helyes-e?

Olvasónk esetében a munkáltató válasza nem volt helyes. Úgy látszik, elkerülte figyelmét a 11/1967. (XII. 21.) SZOT sz. szabályzat 4. paragrafusa, mely szerint az általános szabályok alól kivételt képeznek a költségvetésben gazdálkodó szervek, továbbá a pénzintézetek dolgozóinak adott jutalmak. Itt a progresszív nyugdíjjárulék kulcsát a munkabér és egyéb juttatások összegétől elkülönítve kell megállapítani.

A rendelkezések alkalmazásánál költségvetési szervnek minősülnek a minisztériumok, a tanácsi szervek és önálló költségvetésű országos hatáskörű szervek, az előbbi szervek irányítása alatt működő költségvetési szervek is, valamint a költségvetési előirányzat alapján gazdálkodó valamennyi társadalmi és tömegszervezet.

Tehát a fenti rendelkezésben foglaltak alapján a költségvetési rendszerben gazdálkodó szervek dolgozóinak adott jutalom után fizetendő nyugdíjjárulék mértékét az egyéb juttatásoktól elkülönítetten kell meghatározni. Olyan esetben például, ha a dolgozó egy naptári hónapban több alkalommal kap jutalmat, annak összegét a nyugdíjjárulék-kulcs szempontjából összeszámítani nem lehet, hanem mindegyik jutalom után külön-külön kell a fizetendő nyugdíjjárulék mértékét megállapítani és levonni.

Olvasónk a rendelkezés szerint jogosult a különbözet visszatérítésére.

Dr. V. M.

Mi teszi időszerűvé az „öregségi problémákat?"

Az utóbbi években sajtóban, rádióban, televízióban egyre gyakrabban esik szó az idősebb korosztályok különböző anyagi, erkölcsi és társadalmi problémáiról. Ugyanakkor a tudományos világ ebben az évben Kijevben, Dubrovnikban és Strasbourgban nemzetközi szociálgerontológiai kongresszusokon foglalkozott ezekkel a mindenütt gondokat okozó társadalompolitikai kérdésekkel. A statisztikai számok dinamikus változása tette nagyon időszerűvé az „öregkérdést". Míg a század elején például Magyarország lakosságának alig 6 százaléka lépte túl az 55—60 éves nyugdíjkorhatárt, ez az arányszám már 1950-ig 12 százalékra emelkedett, s az azóta elmúlt húsz év alatt további ötven százalékkal növekedve ma már megközelíti a 17—18 százalékot. Hazánkban 1995-ben — becslések szerint — kereken két és fél millió nyugdíjkorú él majd. Az erőteljes emelkedés főleg a várható átlagos életkor állandó emelkedésének tulajdonítható. Az 1949-ben meghalt férfiak átlagéletkora még 47 év volt, a nőké pedig 52 év. 1971-ben az elhunytak átlag életkora 63, illetve 68 évre emelkedett.

Államunk 1950-ben még csupán évi 927 millió forintot fordított nyugdíjakra. Ez a szám 1960-ban már 4 milliárd 427 millióra, 1971-ben pedig 14 milliárd 732 millió forintra emelkedet, amihez az elmúlt évben — lakbérhozzájárulás címén — további 141 millió forintot lehetett hozzászámítani. E nagy állami teher ellenére a nyugdíjasoknak 57,4 százaléka részesül havi ezer forintnál kisebb nyugdíjban, míg havi kétezer forintnál magasabb nyugdíjat az összes nyugdíjasoknak csupán 4,8 százaléka élvez. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek nyugdíjasai, akiknek többsége háztáji földet is kezelhet, kisebb járadékban részesül.

Komoly problémát okoz a magányos öregek helyzete. Ezek gondozása részben társadalmi feladat. Ezért rendeztek be az ország számos helységében napközi otthonokat öregek számára és hivatásos gondozónők mellett társadalmi aktivisták is felkeresik lakásukon a gondozásra szoruló magányos öregeket.

Anyakönyvi hírek

I. KERÜLET

Házasság: Salánki István Mihály és Tóth Gabriella, Rektenvald János Mihály és Mészáros Ibolya, Száz Attila és Horváth Piroska házasságot kötöttek.

Születés: Nagy Sándornak és Pataki Piroska Annának Katalin, Aszódi Jánosnak és Lesták Annának Annamária, Tóth Mihály Antalnak és Lázár Matildnak Zsolt, Papp Istvánnak és Ráthi Gizellának Csilla, Tamási Lászlónak és Zombori Ibolyának László, Török Józsefnek és Papar Rozáliának Andrea, Czene Lászlónak és Fenyvesi Máriának Zsolt, Sziráki Istvánnak és Majláth Mária Piroskának Zsolt, Dávid János Lászlónak és Szíveri Rozának János László, Tóth Antalnak és Kovács Ilonának Zita Erzsébet, Szalma Vincének és Sziráki Máriának Erika, Kiss Józsefnek és Nagy Ilona Máriának Erika Éva, Szászi Gyulának és Belovai Mária Piroskának Beáta, Papp Imrének és Kószó Mária Gizellának László, Tóth Dezsőnek és Krupicser Máriának Bettina Mária, Lantos Tibornak és Ágoston Katalinnak Gabriella Éva, Zsák Sándornak és Sánta Katalinnak Krisztina, Krebs Gyula Zoltánnak és Tuska Zsuzsannának Katalin, Babarczi Jánonak és Erdélyi Rozáliának Rozália, Grünvald Bélának és Pszóta Erzsébetnek Tamás, Kincses Györgynek és Sulicz Gizellának Ágota, Kisjuhász Imrének és Borsos Ida Katalinnak Krisztina, dr. Gorzó Istvánnak és dr. Vetró Agnesnek Laura, Nyári Sándor Andrasnak és Nacsa Mária Magdolnának Beata, Kovács Jánosnak és Pálffy Rozáliának Andrea Rozália, Posztobányi Gábornak és Posztobányi Margitnak Szilvia Margit, Lajos Sándornak és Czako Gizellának Sándor Ferenc, Winkert Pál Istvannak és Abrahám Katalinnak Katalin Erzsébet, Kószó Minálynak és Battancs Juliannának Zsolt Mihály, Becski Györgynek és Csíkos Katalinnak Brigitta, Kokas Istvánnak és Tóth Piroskának Szilvia, Gál Sándornak és Molnár Erzsébetnek Zoltán, Suda Jenőnek és dr. Miklós Mária Magdolnának Jenő Miklós, Jakab Csaba Istvánnak és Fődi Mária Magdolnának Adrien, Ficsor Sándornak és Balla Zsuzsannának Sándor István, Juhász Ferencnek és Vér Erzsébetnek Tünde, Dudás Imrének és Kálmán Katalinnak Dalma, Fodor Zoltán Andrásnak és Gulyás Klárának Zoltán, Kovács Istvánnak és Hegyi Máriának Zoltán István, Kucsora Péternek és Süli Matildnak Marianna, Kalcsov Péternek és Gulyás Klárának Éva nevű gyermekük született.

Halálozás: Gera István, Dudás Sándor, Ocskó Antal, Faragó Vilma, Adányi Istvánné Lévay Matild, Sebők Jánosné Vörök Viktória, Sipos Mihály, Budavári Miklós, Deák Rozália, Csengődi Istvánné Almási Jolán, Gresz János Györgyné, Leszi Ilona, Vadász József, Fodor Mihályné Katona Anna, Kondor Lajosné Süveges Rozália, Rétfalvi József, Rácz Lászlóné Fodi Rozália, Pipicz Andrásné Tóth Rozália, Gál János Imre, Rékasi Ferenc, Futó Dezső, Szőllősi Julianna, Seres Mónika, Tóth Katalin, Csókás Erika, Kiss Klára meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Halácsi Gábor és Szalma Éva, Szücs Zoltán József és Kocsis Margit, Árva József és Szabó Zsuzsanna házasságot kötöttek.

Halálozás: Jenei Pál, Kantó István, Terhes Istvánné Berta Rozália, Báló Sándor, Nimcsovics Sándorné Nagy Klára Ilona, Sári Pál Antal meghalt.

III. KERÜLET

Házasság: Kovács Mátyás és Angyal Margit, Tapodi Imre és Tóth Erzsébet, Twirdy Tibor István és László Éva Zsuzsanna, Géra János és Gábor Gabriella Mária, Nagy Sándor és Pádár Julianna Erzsébet házasságot kötöttek.

Születés: Rusz Szvetozárnak és Baresik Erzsébetnek Tamás Zoltán, Hamvai Gábor Zoltánnak és Deák Juliannának Julianna, Ocskó Antalnak és Domovics Zsuzsannanak Szilvia, Tapodi Mihálynak és Sebők Aranka Máriának Mihály, Kispéter Jánosnak és Csóka Magdolnának Gábor Sándor, Bozso Istvannak és Kószó Máriának Andrea, dr. Börcsök Sándor Ferencnek és Velinszky Margitnak Gábor, Engi Jánosnak és Pesti Máriának János, Kis Mihálynak és Laszk Máriának Attila, Nacsa Gyula Józsefnek és Kovács Máriának Veronika Mária, Ökrös Ferencnek és Fogarasi Anna Máriának Éva, Hegy Miklósnak és Juhász Teréziá Máriának János, Kovács Ferencnek és Menyhárt Máriának Tünde Mária, Süli Imre Mihálynak és Zakar Ilonának László, Szánka Ferenc Mártonnak és Dékány Katalinnak Ferenc, Lázár Mihálynak és Horváth Klárának Györgyi nevű gyermekük született.

Halálozás: Rózsa Sándorné Sándor Julianna, Rácz István, Katona Lajos, Király Kálmánné Bukta Anna, Sztankovics Mátyás, Király Istvánné Terhes Erzsébet, Katona Miksáné Bokor Ernesztina, Farkas Sándor, Ábrahám Istvánné Asztalos Erzsébet, Ulrich Antalné Apró Rozália, Koncsek Ferencné Németh Katalin, Pigniczki Istvánné Pergelt Stefánia meghalt.

Drága diplomák – kevés haszonnal

Egy évtized alatt az állami iparban megkétszereződött a mérnökök és technikusok száma. A népességen belül a felsőfokú végzettségűek aránya mindössze 1,5 százalék volt 1945 előtt, napjainkban már 4,3 százalékot tesz ki. Bonyolultabb világunk egyre több kiművelt emberfőt kíván, igényel, követel. A gazdaságfejlesztés intenzív szakasza előtérbe állítja — mint döntő erőforrást — a műszakiak gyarapodó táborát, s még inkább azt, e sereg miféle erődök bevételére képes? A hatvanas években átlagosan hat-hét százalékkal nőtt esztendőnként a műszakiak száma a KGST-országokban. A számszerű bővülés a gazdasági növekedés természetes kísérője; a mennyiségi módosulások való értelmüket azonban a minőségi változásokkal kaphatják meg.

Az első lépés

Apróhirdetések, üzemi sóhajtozások, pályázatok bizonyítják: a műszakiaknak sem gond az elhelyezkedés. A hatvanas években a felsőfokú oktatásban a műszaki hallgatók száma a két és félszeresére növekedett, a végzősöket három-négy állás várja. Az első lépéssel, a képzéssel nincs különösebb baj. Annál több a megszerzett tudás kamatoztatásával. A gazdaságfejlesztés intenzív szakaszának teendőiről szólva joggal állapítja meg a párt Központi Bizottságának novemberi határozata: „El kell érni, hogy valamennyi gazdasági egységben lényegesen korszerűsödjön a szervezettség." Ami elsősorban a szellemi kapacitások szervezett fölhasználását követeli meg.

Számítások szerint az állam egy-egy diplomás kiképzéséhez 800 ezer forinttal járul hozzá! Drága mulatság tehát adminisztráltatni, műszaki rajzokat készíttetni, művezetői feladatokat ellátttatni a mérnökökkel. Holott sűrűn, sok helyen erre kényszerülnek.

Rész és egész

A különböző munkakörök más és más képzettséget követelnek. Azaz: megfelelő műszakit kell az adott helyre állítani. Ahol nem így történik, ott a részek összhangjának hiánya miatt maga az egész is szervezetlenné válik. Fölösen használódik — s keveset kamatozik — a szellemi tőke, megbénulnak az alkotó energiák, s a termelési szervezetben ismétlődő lázak — túlórák, növekvő gépállások, anyagellátási zavarok, a selejt arányának emelkedése — jelzik azt a betegséget, amely hosszú ideje gyógyításra vár.

Több mint 140 ezer műszaki tevékenykedik az állami iparban, túlnyomó részük — 109 ezer fő — a nehézipari ágazatokban. Ezen belül a legnépesebb csoportot a gépek és gépi berendezések gyártásában, majd a közlekedési eszközök gyártásában találjuk. Az építőipar 21 ezer műszakinak ad foglalatosságot. Nem lekicsinyelhető sereg! S ha hozzátesszük, hogy immár évek óta a felsőfokú oktatásban a műszaki hallgatók száma 32 ezer körül van, évről évre 6300—6500 a végzősök csoportja, közgazdasági szakon pedig 1400—1700, akkor az utánpótlás miatt sem kell aggodalmaskodnunk. Amiatt már sokkal inkább, hogyan, s hol épülnek be a gazdaság molekuláiba, sejtjeibe és szerveibe a nemzetközi szakirodalomban „fehér-galérosok"-ként jelölt emberek.

Jól fizetett adminisztrátorok?

Egy széles körű felmérés megállapításai szerint a műszakiak idejük több mint felét olyan adminisztrációs teendőkkel töltik, amelyek elvégzéséhez jóval alacsonyabb képzettség is elegendő lenne. E „jól fizetett adminisztrátorok" munkaóráik másik felét sem teljes egészében arra használják — használhatják —, amire kellene. Meghökkentően kevesen dolgoznak például kutatáson, fejlesztésen. Az iparban összesen 196 kutatóhelyet tartanak nyilván, s ezeken 9800 egyetemet, főiskolát végzett műszaki tevékenykedik, a teljes tábor mindössze 6,5—7 százaléka! Ugyanakkor a munkában levő kutatási témák, fejlesztési feladatok száma meghaladja a 15 ezret! Az elaprózottság, a koncentráció hiánya a két adat összevetéséből is nyilvánvaló.

Igaz, tavaly 605 szabadalmat jelentettek be a műszaki tudományok köréből, de tény az is, hogy a 44 műszaki kutató és fejlesztő intézetben a 16 ezres összlétszámból 4,3 ezret tesz ki a tudományos munkatársaké. S nem az a baj, hogy az ún. kisegítők aránya magas — sőt, ez feltétele a hatékony kutatásnak, fejlesztésnek —, hanem az, hogy a lehetséges szellemi erőforrásoknak csak töredéke szolgálja a legfontosabbat, az új megoldások keresését, a gyártás és a gyártmányok korszerűsítését.

A tettek ideje

A műszakiakkal való pazarló gazdálkodás már sok vitát kiváltott, s még több bírálatot szült. Fogalmazhatunk úgy is: a diagnózis egyértelmű. Mégis, a gyárakban, a vállalatoknál ma is általános gyakorlat, hogy míg szemrebbenés nélkül új és újabb mérnököket sorolnak be a műhelyek, üzemek létszámába, addig a kutató, a kísérleti részlegekbe, a gyártmányfejlesztési, technológiai osztályokra „sajnálják" megadni a gyarapítás státuszlehetőségét. Fölöslegesnek ítélik ezt, vélvén, a „termelők" seregét kell növelni. E látszat azonban mind üzemi, mind népgazdasági méretekben drága árat követel; a pocsékolásnak soha nincsenek jogos indokai, s itt végképp nem lelni ilyeneket.

Elsősorban nem több emberre van szükség, hanem a meglevők mainál sokkal ésszerűbb, a gazdaság változó szerkezetét tükröző csoportosítására. Arra, hogy a diploma, a felsőfokú végzettség ne csupán drága — az egyéni és a társadalmi ráfordításokat összegezve mintegy egymillió forintot érő — papír legyen, hanem olyan kamatozó kötvény, amelyet tulajdonosa éppúgy, mint a közösség a magáénak érez, tehát úgy is használja, hasznosítja azt, azaz a társadalmi érdekeknek megfelelően.

Mészáros Ottó

Háromszoros teljesítmény

Többet őröl az új malom

Különleges őrlőberendezés épül a Lábatlani Cementgyárban. Az új berendezés üzemi próbája már megindult. Bár a malom kis méretű, háromszor annyi nyersanyagot őröl, mint a gyár minden régi malma együttvéve. Teljesítménye 76 tonna óránként, a régi nyersőrlőké 24—26 tonna volt. A 30 millió forintos költséggel épült berendezés január közepén megkezdi a teljes üzemet. (MTI)

BERCZELI A. KÁROLY

Hullámsír

140.

— Hogy hívták? Tomanóczy? Furcsa — hüledezett tovább. — Most már igazán kezd a dolog rejtélyes lenni. — Aztán elmondta, hogy — úgy látszik — ugyanaz a személy különféle neveken őt is, Pintér Pistát is felkereste, de nyilván nem egészen egyenes szándékkal, mert távollétükben tette csak tiszteletét, mintha ezt előre kifundálta volna. — A húgomnak azt mondta, hogy jogász, s pesti barátaim üdvözletét hozza, Pista apjának meg azt, hogy tanár, s Pesten megüresedő tanári állásra szeretné őt ajánlani, képviselő úrnak meg azt, hogy újságíró. Most már kezd a dolog nyugtalanítani. Itt, azt hiszem, őszintén beszélhetek. Pistával mi egy kis jegyzéket állítottunk össze a Habsburg-család bűneiről. Ezek ugyan történelmi tények, de így, csoportosítva, a jelen helyzetben súlyos vádakként hatnak.

— De miért aggódsz, Gábor? — nézett rá értetlenül a képviselő. — Hiszen ezek általában köztudott dolgok, s hivatalosan sincs tiltva a liberális Magyarországon, hogy valaki köztársasági érzelmű legyen. Én magam is az vagyok, ezt soha nem titkoltam, de én, mondjuk, így, higgadt republikánusnak vallom magam, ami azt jelenti, hogy a felfordulást a mai helyzetben én sem tartanám előnyösnek. De hogy a végcél a monarchiák felszámolása, ezt a történelem fogja igazolni.

— Igen — ráncolta homlokát a fiú —, de Pista az egész iratcsomót az asztalon hagyta, s ez a rejtélyes alak, aki, most már nem kétséges, közönséges gazfickó vagy spion, s nyilván megbízásból jött ide puhatolózni, s a képviselő urat is azért faggatta csak, hogy tájékozódjék, esetleg a rendőrséget hozza a nyakunkra, illetőleg szegény Pista nyakára, mert a fogalmazványt, mint történész, ő állította össze.

— Ilyesmiért nem lehet senkit sem letartóztatni — jelentette ki határozottan a képviselő. — De ha ez a fiatalember, ez a Tomanóczy vagy ki, valóban a rendőrség embere, akkor őszintén szégyellem magam, hogy megtévesztő viselkedésével lépre vitt.

— Ez nem szégyen — mondta Richter. — Az ilyesmi csak jóhiszemű emberekkel fordulhat elő, s ezeknek a spionoknak éppen a megtévesztés a mesterségük. Hab ich gut gesagt? — Aztán töltött a vendégeknek, s koccintott velük. — Nagyon féltik ezt a Franz Jóskát — s jóízűen nevetett.

De Gábornak nem volt nevetni való kedve. aggódott a barátjáért, s nem tudta, mi módon védje meg, ha mégis bajba jut, olyan bajba, melynek végtére is ő az értelmi szerzője.

— Látom, Gábor — tette rá a fiú karjára a kezét Bakay képviselő — félted Pintér Pistát. Ne féltsd őt, mert ha bármilyen baja esnék, vagy ha elfogják, s pörös eljárás útján akarják elmarasztalni, az ellenzék olyan lármát csap mellette, közöttük én is, hogy megdicsőülten fogja elhagyni a vizsgálati fogságot. De hiszen erről szó sem lehet. Mi, valamennyien Kossuth hívei vagyunk, ha nem is mindenben, s azt talán maga a király sem hiszi, hacsak nem tökkelütött, hogy mi lelkesülünk érte, bár engesztelésül adott szép összeget a honvédek özvegyeinek, s a forradalom rokkantjainak is. Sajnos, ez mind kevés ahhoz, hogy elfeledtesse a négyszáz évet, de már az ő uralkodására eső Haynaut, Bachot, Schmerlinget, Kempent, Grünnét, s még felsorolhatnék egy tucatnyi személyt, akik gyógyíthatatlan sebeket ejtettek ezen a nemzeten. Ezeket a tüskéket még az Erzsébet szépsége és vonzódása se fogja kihúzni belőlünk. Tehát ne aggódj érte, egy hajaszála sem fog meggörbülni, ezért én kezeskedem, s az egész függetlenségi párt. — Így szónokolt Bakay, magabiztosan és meggyőzően, s föl se merült benne, hogy túlbecsüli hatalmát is meg erejét is.

Gábort azonban a lelkes politikus fogadkozása megnyugtatta, s bár fel-felötlött benne a gondolat, hogy talán el kellene szaladnia Pintérékhez, s újból óvatosságra figyelmeztetni a fiút, de Bakay nagyon elemében volt, s miután beszámolt néhány pesti eseményről, s parlamenti csatározásról, egyre nyíltabban foglalt állást a szocialista mozgalmak igazsága mellett, de, lévén a mérséklet híve, föltétlenül elítélte a társadalom szervezetét gyökeresen felforgató törekvéseket.

(Folytatjuk.)